

Bruselj, 20.9.2013
COM(2013) 659 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Nova gozdarska strategija EU: za gozdove in gozdarski sektor

{SWD(2013) 342 final}
{SWD(2013) 343 final}

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Nova gozdarska strategija EU: za gozdove in gozdarski sektor

1 EVROPA POTREBUJE SVOJE GOZDOVE

Gozdovi in druga gozdna zemljišča pokrivajo več kot 40 % površine EU z veliko raznolikostjo po regijah. Zaradi pogoždovanja in naravnega širjenja se gozdne površine v EU v zadnjih desetletjih povečujejo za približno 0,4 % na leto. Globalno pa se gozdne površine še naprej manjšajo. Trenutno se v EU poseka le 60–70 % letnega prirasta, zato se zaloge lesa večajo. Glede na projekcije držav članic za rabo zemljišč, spremembo rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF) naj bi se stopnje posekanega lesa do leta 2020 povečale za približno 30 % v primerjavi z letom 2010¹. Približno 60 % gozdov je v lasti več milijonov zasebnih lastnikov², številke pa se bodo še povečale, saj se v nekaterih državah članicah nadaljuje vračanje lastništva gozdov. Preostanek je v lasti države in drugih javnih lastnikov.

Gozdovi opravljajo več funkcij, in sicer gospodarsko, družbeno in okoljsko. Zagotavljajo življenjski prostor za živali in rastline ter imajo pomembno vlogo pri blaženju podnebnih sprememb in drugih okoljskih storitvah. Skoraj četrtina gozdnih površin EU je zaščitena v okviru omrežja Natura 2000, veliko preostalega dela površin pa je dom za vrste, zaščitene z naravovarstveno zakonodajo EU. Gozdovi zagotavljajo tudi velike družbene koristi, vključno z zdravjem ljudi, rekreacijo in turizmom³.

Družbeno-gospodarski pomen gozdov je velik, vendar pogosto podcenjen. Gozdovi prispevajo k razvoju podeželja in zagotavljajo približno tri milijone delovnih mest. Les je še vedno glavni vir finančnih prihodkov iz gozdov. Strategija zato obravnava tudi gozdarske panoge EU, za katere velja industrijska politika EU. Les je tudi pomemben vir surovin za nastajajoče panoge, ki temeljijo na rabi biomase.

Gozdna biomasa je trenutno najpomembnejši vir obnovljive energije in zdaj zajema približno polovico skupne porabe obnovljive energije v EU. V skladu z nacionalnimi akcijskimi načrti za obnovljivo energijo bi morala biomasa, porabljena za ogrevanje, hlajenje in elektriko, predstavljati približno 42 % od ciljnih 20 % obnovljive energije za leto 2020. Če bo ta cilj dosežen, bi bila količina lesa, porabljena v EU za energetske namene, enaka današnji skupni

¹ Na podlagi projiciranih referenčnih ravni gospodarjenja z gozdovi EU, predloženih na 6. zasedanju konference pogodbenic kot sestanka pogodbenic Kjotskega protokola Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja.

² 16 milijonov, po ocenah lastnikov. Čeprav je število zasebnih lastnikov gozdov precej veliko, je njihov delež gozdnih površin primerljivo majhen in pogosto razdrobljen.

³ Več podrobnosti je na voljo v zeleni knjigi o varstvu gozdov in informacijah COM(2010) 66.

količini posekanega lesa. Gozdovi zagotavljajo tudi številne druge proizvode, kot so pluta, smole, gobe, oreški, divjačina in jagodičje.

Za uravnoteženo izkoriščanje teh virov je zagotavljanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi bistvenega pomena.

Trajnostno gospodarjenje z gozdovi pomeni, da gozdove in gozdne površine uporabljamo na način in v obsegu, ki ohranjata njihovo biotsko raznovrstnost, produktivnost, sposobnost obnavljanja, vitalnost in zmožnost, da zdaj ter v prihodnje opravljajo ustrezne ekološke, gospodarske in družbene funkcije na lokalni, nacionalni in globalni ravni, ter ki ne povzročata škode na drugih ekosistemih⁴.

Čeprav v Pogodbi o delovanju Evropske unije niso navedene posebne določbe glede gozdarske politike EU, EU s svojimi politikami že dolgo prispeva k izvajanju trajnostnega gospodarjenja z gozdovi in k odločitvam držav članic glede gozdov. Med pomembnimi dosežki so strategija Evropa 2020 za rast in delovna mesta, načrt za učinkovito rabo virov, politika razvoja podeželja, industrijska politika, sveženj ukrepov za podnebne spremembe in obnovljivo energijo s cilji za leto 2020, strategija za zdravje rastlin in razmnoževalni material ter strategije za biotsko raznovrstnost in biogospodarstvo⁵.

Na podlagi subsidiarnosti in deljene odgovornosti je gozdarska strategija EU leta 1998⁶ vzpostavila okvir za dejanja, povezana z gozdovi, ki podpirajo trajnostno gospodarjenje z gozdovi ter temeljijo na sodelovalnih in koristnih povezavah med politikami in pobudami EU ter držav članic. Akcijski načrt za gozdove⁷ za obdobje 2007–2011 je bil pomemben instrument za izvajanje strategije in je obravnaval štiri cilje: konkurenčnost, okolje, kakovost življenja ter usklajevanje in komunikacijo. Sofinanciranje gozdarskih ukrepov v okviru uredbe o razvoju podeželja je in ostaja glavni način financiranja na ravni EU.

Pri naknadnem ocenjevanju akcijskega načrta za gozdove je bila izpostavljena potreba po novi gozdarski strategiji, ki bi: razvijala in izvajala skupno vizijo večnamenskega in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v Evropi; določila prednostne naloge in cilje ukrepanja; povezala strategije in načrte financiranja EU in držav članic; okrepila skladno medsektorsko načrtovanje, financiranje in izvajanje dejavnosti; vzpostavila pregledne mehanizme za spremljanje, ocenjevanje in poročanje ter revidirala vključenost zainteresiranih strani. To sporočilo podpira ta priporočila z navajanjem strateških usmeritev.

⁴ Ministrska konferenca o varstvu gozdov v Evropi. Helsinki, leta 1993.

⁵ COM(2011) 244 in COM(2012) 60.

⁶ Resolucija Sveta z dne 15. decembra 1998 o gozdarski strategiji za EU

⁷ COM(2006) 302.

2 ZAKAJ JE POTREBEN NOV OKVIR

Velike družbene in politične spremembe v zadnjih 15 letih so vplivale na to, kako družba EU gleda na gozdove in gozdarstvo. Za splošni položaj so značilne rastoče potrebe po gozdovih in ogroženost gozdov. Hkrati pa naraščajoče število politik, povezanih z gozdovi, ustvarja zapleteno in razdrobljeno okolje gozdarskih politik. Naraščajoče število povezav med mednarodnimi trgi hrane, vlaken in goriva ustvarja tudi nepričakovane motnje na trgu.

Potreben je nov okvir, da se:

- zagotovi trajnostno in uravnoteženo gospodarjenje z večnamenskimi zmožnostmi gozdov EU, kar omogoča pravilno delovanje ključnih ekosistemskih storitev naših gozdov;
- zadovolji rastoče povpraševanje po surovinah za obstoječe in nove proizvode (na primer zelene kemikalije ali tekstilna vlakna) in po obnovljivi energiji. To povpraševanje je priložnost za zagotovitev raznolikosti trgov, obenem pa velik izziv za trajnostno gospodarjenje in uravnoteženje potreb. Povpraševanje po novih uporabah na področju biogospodarstva in energije iz biomase bi bilo treba uskladiti s tradicionalnimi povpraševanji, hkrati pa mora spoštovati trajnostne meje;
- zagotovi odziv na izzive in priložnosti, s katerimi se gospodarske panoge soočajo na področju učinkovitosti virov in energije, surovin, logistike, strukturne prilagoditve, inovacij, izobraževanja, usposabljanja in znanja, mednarodne konkurence, podnebne politike po letu 2020 ter informacij in komunikacij, da bi spodbudili rast;
- zaščitijo gozdovi in biotska raznovrstnost pred pomembnimi vplivi viharjev in požarov, vedno večjih suš in škodljivcev. Te nevarnosti ne upoštevajo nacionalnih meja, podnebne spremembe pa jih še povečujejo;
- potrdi, da EU ni odvisna samo od lastne proizvodnje in da ima njena potrošnja posledice za gozdove po vsem svetu, ter
- razvija ustrezen informacijski sistem za spremljanje navedenega.

EU potrebuje politični okvir, ki usklajuje politike, povezane z gozdovi, in zagotavlja njihovo skladnost ter omogoča sinergije z drugimi sektorji, ki vplivajo na gospodarjenje z gozdovi. Potrebuje novo gozdarsko strategijo, ki je ključna referenca v razvoju politike, povezane z gozdovi. Gozdovi in gozdarski sektor EU morajo biti umeščeni tako, da je zagotovljen njihov prispevek k doseganju ciljev EU.

3 POT NAPREJ: NOVA STRATEGIJA EU ZA GOZDOVE IN GOZDARSKI SEKTOR

Ta predlog spodbuja skladen in celosten pogled na gospodarjenje z gozdovi, pokriva več koristi gozdov, povezuje notranje in zunanje težave z gozdarsko politiko in obravnava celotno vrednostno verigo gozda.

Opreddeljuje ključna načela, potrebna za krepitev trajnostnega gospodarjenja z gozdovi ter izboljšanje konkurenčnosti in ustvarjanja delovnih mest, zlasti na podeželju, pri čemer sta zagotovljena varstvo gozdov in delovanje ekosistemskih storitev. Določa tudi, kako želi EU izvajati politike, povezane z gozdovi.

Da bo ta strategija smiselna za tiste politike, ki zahtevajo ali lahko zahtevajo dokaze trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, in da bodo doseženi njeni cilji, so potrebna objektivna, ambiciozna in dokazljiva merila trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki jih je mogoče uporabiti za vse uporabe gozdne biomase. Strategija in njeno izvajanje bi morala temeljiti na obstoječi zakonodaji in mednarodnih pobudah, vključno z delom, opravljenim v okviru konference FOREST EUROPE⁸, upoštevati poseben položaj lastnikov majhnih gozdov in obravnavati tržna orodja zasebnega sektorja, kot je certificiranje.

Za doseganje skupnih ciljev ter izboljšanje skladnosti in sinergij je pomembna usklajenost z državami članicami in med njimi. Države članice morajo pri vzpostavljanju in izvajanju akcijskih načrtov ter nacionalnih programov za gozdove upoštevati načela in cilje te strategije. Treba je razvijati priložnosti za mrežno povezovanje ter načine izmenjave informacij in dobrih praks.

3.1 Glavna načela

– Trajnostno gospodarjenje z gozdovi in večnamenska vloga gozdov: uravnoteženo zagotavljanje različnih proizvodov in storitev ter zagotavljanje varstva gozdov.– Učinkovita raba virov: optimizacija prispevka gozdov in gozdarskega sektorja k razvoju podeželja, rasti in ustvarjanju delovnih mest.– Globalna odgovornost za gozdove: spodbujanje trajnostne proizvodnje in potrošnje gozdnih proizvodov.

Evropa ima dolgo tradicijo trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, kar se kaže v načelih konference FOREST EUROPE, ki so vključena v politike držav članic in ki jih podpira EU, zlasti v primeru politike razvoja podeželja. To je dinamičen koncept z mednarodnimi, regionalnimi in lokalnimi sloji, ki jih morajo na terenu izvajati upravitelji gozdov.

V skladu z zavezami konference FOREST EUROPE morajo države članice z gozdovi gospodariti trajnostno ter v skladu z nacionalnimi gozdarskimi politikami in zakonodajo.

⁸ Vseevropski politični proces za trajnostno gospodarjenje z gozdovi celine.

Države članice bi morale pri izvajanju te strategije upoštevati izhodišča trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, izboljšati izmenjavo informacij in razširjati dobre prakse.

Učinkovita raba virov v gozdarskem sektorju pomeni, da se gozdni viri uporabljajo tako, da se čim bolj zmanjša vpliv na okolje in podnebje, in da se da prednost tistim načinom izkoriščanja gozdov, ki imajo večjo dodano vrednost, ustvarjajo več delovnih mest in prispevajo k boljšemu ravnotežju ogljika. Večfazna uporaba lesa⁹ izpolnjuje ta merila. V nekaterih primerih so morda potrebni drugačni pristopi, na primer v primeru spreminjajočega se povpraševanja ali varstva okolja.

3.2 Cilji za gozdove do leta 2020

Zagotoviti in dokazati, da se z vsemi gozdovi v EU gospodari v skladu z načeli trajnostnega gospodarjenja z gozdovi in da je prispevek EU k spodbujanju trajnostnega gospodarjenja z gozdovi in zmanjšanju krčenja gozdov na globalni ravni okrepljen, torej:

- prispevati k uravnoveženju različnih funkcij gozda, zadovoljevanju povpraševanja in zagotavljanju ključnih ekosistemskih storitev;
- zagotoviti podlago, ki omogoča, da sta gozdarstvo in celotna vrednostna veriga gozdov konkurenčna in da aktivno prispevata h gospodarstvu, ki temelji na rabi biomase.

Cilji, razviti skupaj z organi držav članic in zainteresiranimi stranmi, obravnavajo tri razsežnosti trajnostnega razvoja na celovit način, kar zagotavlja celosten pristop h gospodarjenju z gozdovi in politiki.

3.3 Osem povezanih prednostnih področij: koristi za vse

Trajnostno gospodarjenje z gozdovi prispeva k doseganju pomembnih družbenih ciljev

3.3.1 Podpora podeželskih in mestnih skupnosti

Družba ima vse večjo potrebo po gozdovih. Gozdovi pokrivajo velike dele podeželja in so izjemno pomembni za podeželsko prebivalstvo, ker podpirajo gospodarsko blaginjo in ustvarjajo delovna mesta.

⁹ Pri večfazni uporabi se les uporablja v naslednjem prednostnem vrstnem redu: leseni proizvodi, podaljševanje njihove življenjske dobe, ponovna uporaba, recikliranje, energija iz biomase in odlaganje.

Trajnostna, usposobljena in varna delovna sila je eden od stebrov konkurenčnejšega gozdarskega sektorja. Dobro gospodarjeni gozdovi z usposobljenimi upravitelji, delavci in podjetniki utirajo pot trajnostnemu in konkurenčnemu gozdarskemu sektorju, ki ima pomembno vlogo v razvoju podeželja in celotnem gospodarstvu, hkrati pa zagotavlja družbene koristi.

Komisija meni, da bi skladi za razvoj podeželja morali biti uporabljeni za podporo izvajanja trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Države članice bi morale izkoristiti priložnosti, ki jih ponuja nova uredba o razvoju podeželja, in dati prednost naložbam v: posodabljanje gozdarskih tehnologij; optimizacijo prispevka sektorja k biogospodarstvu; izboljšanje prožnosti ter povečanje okoljske vrednosti in blažitvenih zmožnosti gozdnih ekosistemov; doseganje ciljev za naravo in biotsko raznovrstnost; prilagajanje podnebnim spremembam; ohranjanje genskih virov; varstvo gozdov in informacije; ter ustvarjanje novih gozdnih in kmetijsko-gozdarskih sistemov.

Strateške usmeritve:

- države članice bi morale z uporabo skladov za razvoj podeželja izboljšati konkurenčnost, spodbujati diverzifikacijo gospodarske dejavnosti in kakovost življenja ter zagotavljati posebne okoljske javne dobrine¹⁰ in tako prispevati k spodbujanju družbenih funkcij trajnostnega gospodarjenja z gozdovi;
- Komisija in države članice bi morale oceniti in izboljšati učinek gozdarskih ukrepov v okviru politike razvoja podeželja;
- Komisija v okviru cilja poenostavitve posodobitvenega paketa državne pomoči predlaga razmislek o vključitvi velikih podjetij v sistem skupinskih izjem in pregleduje pogoje za skupinske izjeme v gozdarskem sektorju¹¹;
- s pomočjo financiranja razvoja podeželja se države članice spodbuja, da podpirajo: svetovalne sisteme za gozdove za ozaveščanje; usposabljanje in komunikacijo med lokalnimi lastniki gozdov ter organi;
- Komisija in države članice bi morale izboljšati vrednotenje koristi, ki jih ima družba od gozdov, s trajnostnim gospodarjenjem z gozdovi pa bi morale poiskati ustrezno ravnotežje med zagotavljanjem različnih proizvodov in storitev.

3.3.2 Spodbujanje konkurenčnosti in trajnosti gozdarskih panog EU, energije iz biomase in širšega zelenega gospodarstva

Les je naravna in obnovljiva surovina, ki jo je mogoče ponovno uporabiti in reciklirati. Če izvira iz gozdov s trajnostnim gospodarjenjem in je obdelan ter uporabljen tako, da je negativen vpliv na podnebje in okolje čim manjši, obenem pa zagotavlja preživetje, je njegova vloga lahko trajnostna.

¹⁰ Sklepi Evropskega sveta z dne 7. in 8. 2. 2013 o večletnem finančnem okviru.

¹¹ Ker gozdarski sektor ne spada na področje uporabe Priloge I in člena 42 Pogodbe o delovanju EU, zanj v celoti veljajo vsa pravila konkurence.

Skupno je 58 % posekane lesne biomase iz EU obdelane v gozdarskih panogah EU¹², kar predstavlja približno 7 % proizvodnega BDP EU in skoraj 3,5 milijona delovnih mest ter prispeva k doseganju ciljev industrijske politike EU¹³. Za konkurenčnost v prihodnosti pa so potrebni novi procesi in proizvodi, ki morajo izražati učinkovito rabo virov, energetske učinkovitost in okoljsko neoporečnost. Pričakuje se, da bodo napredni lesni materiali in kemikalije imeli pomembno vlogo v biogospodarstvu EU. V delovnem dokumentu služb Komisije so opisani podsektorji gozdarskih panog EU ter njihovi gospodarski in tehnološki obeti, opredeljeni pa so tudi glavni izzivi in sanacijski ukrepi (2013–20) za izboljšanje globalne konkurenčnosti.

Preostalih 42 % je uporabljenih za energijo, kar znaša približno 5 % celotne porabe energije EU. Glede na nacionalne akcijske načrte za obnovljivo energijo bo leta 2020 biomasa še vedno glavni vir obnovljive energije. Komisija zdaj ocenjuje, ali bi bilo treba predlagati dodatne ukrepe, vključno z usklajenimi merili trajnosti, za reševanje vprašanj v zvezi s trajnostjo, povezanih z uporabo trdne in plinaste biomase za ogrevanje, hlajenje in elektriko.

Gozdna biomasa in nelesni gozdni proizvodi, za katere je vedno več zanimanja na trgu, prinašajo priložnosti za ohranjanje ali ustvarjanje delovnih mest in diverzifikacijo dohodka v nizkoogljičnem, zelenem gospodarstvu.

Strateške usmeritve:

Komisija bo, skupaj z državami članicami in zainteresiranimi stranmi:

- raziskala in spodbujala celovitejšo uporabo lesa kot trajnostne, obnovljive in podnebju ter okolju prijazne surovine brez škodovanja gozdovom in njihovim ekosistemskim storitvam; ocenila podnebne koristi zamenjave surovin in energije z gozdno biomaso in proizvodi iz posekanega lesa ter učinke spodbud za uporabo gozdne biomase pri ustvarjanju izkrivljanj trga;
- do konca leta 2014 razvila objektivna, ambiciozna in dokazljiva merila trajnostnega gospodarjenja z gozdovi EU, ki jih je mogoče uporabiti v različnih političnih okvirih ne glede na končno uporabo gozdne biomase. Komisija bo predstavila ustrezne ukrepe;
- ocenila potencialne zaloge lesa in spodbujala izkoriščanje trajnostnega lesa; razvila navodila na podlagi dobrih praks za to in za „večfazno“ uporabo ter tudi za proizvodne procese, ki so gospodarni z viri in energetske učinkoviti, zlasti za gozdarske panoge, mala in srednja podjetja ter mikro podjetja;
- spodbudila rast trga in internacionalizacijo proizvodov gozdarske industrije EU ter izboljšala sektorsko znanje, vključno s trajnostno gradnjo in obveščanjem potrošnikov o pohištvu;
- z dvostranskimi trgovinskimi sporazumi in boljšim obveščanjem o uvoznih pogojih ter izvozu surovin olajšala proizvodom gozdarske industrije EU dostop do tretjih trgov;

¹² Obdelava lesa, proizvodnja in predelava pohištva, celuloze in papirja, tiskanje (NACE Ch.s 16, 31, 17, 18.1). Zajeti so tudi ustrezni vidiki spravila lesa (NACE 02.2).

¹³ „Močnejša evropska industrija za rast in oživitev gospodarstva“ (COM (2012) 582 final) in „Celostna industrijska politika za dobo globalizacije“ (COM (2010) 614).

- podprla tehnološko platformo gozdarskega sektorja in spodbudila nove pobude, kot so zasebno-javna partnerstva, na primer v sektorju, ki temelji na rabi biomase, ki spodbujajo raziskave in inovacije za različne proizvode in procese, ki so gospodarni z viri in energetsko učinkoviti;
- leta 2014 začela izvajati ocenjevanje skupnih stroškov zakonodaje EU, ki vpliva na vrednostne verige gozdarske industrije. Rezultati bi lahko prispevali k širši analizi vplivov politik in zakonodaje, vključno s stroški, koristmi in skladnostjo.

3.3.3 Gozdovi v spreminjajočem se podnebju

Gozdovi so občutljivi na podnebne spremembe, zato je pomembno, da se ohranjata in povečujeta njihova odpornost ter zmožnost prilagajanja, vključno s preprečevanjem požarov in drugimi rešitvami prilagajanja (na primer ustrezne vrste, podvrste rastlin itn.).

Hkrati lahko gospodarjenje z gozdovi ublaži podnebne spremembe tako, da se ohranja ali povečuje vloga gozdov kot ponorov v ogljikovem ciklu in da se zagotavljajo biomateriali, ki lahko delujejo kot začasne shrambe ogljika ali kot „nadomestki ogljika“, ki zamenjujejo ogljično-intenzivne materiale in goriva. EU je pred kratkim sprejela pravila za obračunavanje, spremljanje in poročanje za sektor LULUCF¹⁴, v okviru katerih bodo države članice na primer zagotavljale informacije o načrtih za povečevanje ponorov in zmanjševanje emisij, povezanih z gozdovi. EU in države članice so tudi določile obveznosti, povezane s sektorjem LULUCF, ki jih je treba izpolniti do leta 2020, drugega ciljnega obdobja iz Kjotskega protokola.

Gozdovi blažijo tudi učinke skrajnih vremenskih dogodkov z blaženjem temperaturnih sprememb in manjšanjem odtekanja vode ter hitrosti vetra.

Strateške usmeritve:

Države članice bi morale prikazati:

- kako nameravajo povečati blažitvene zmožnosti gozdov s povečanimi odvzemi in zmanjšanimi emisijami, vključno z večfazno uporabo lesa, pri čemer je treba upoštevati, da lahko novi podprogram LIFE+ za podnebne ukrepe in financiranje razvoja podeželja spodbuja ter podpira nove ali obstoječe prakse gospodarjenja z gozdovi, ki omejujejo emisije ali povečujejo neto biološko produktivnost (tj. odstranjevanje CO₂). To bi morale storiti do sredine leta 2014 in v okviru obveščanja o ukrepih na področju sektorja LULUCF;
- kako povečujejo zmožnosti prilagajanja in odpornost gozdov na podlagi ukrepov, predlaganih v strategiji EU za prilagajanje podnebnim spremembam¹⁵ ter v zeleni knjigi o varstvu gozdov in informacijah, kot so zapolnjevanje vrzeli v znanju in vključevanje prilagoditvenih ukrepov v gozdarske politike.

¹⁴ Sklep št. 529/2013/EU.

¹⁵ COM(2013) 216.

3.3.4 Varstvo gozdov in izboljšanje ekosistemskih storitev

Gozdovi zagotavljajo ekosistemske storitve, od katerih so odvisne podeželske in mestne skupnosti, ter omogočajo izjemno biotsko raznovrstnost. Zaradi pritiskov na gozdove, kot so razdrobljenost habitatov, širjenje invazivnih tujerodnih vrst, podnebne spremembe, viharji in škodljivci, je treba zagotoviti povečano varstvo gozdov. Pravila EU urejajo premeščanje in trgovanje z določenimi rastlinami, rastlinskimi proizvodi in predmeti, ki lahko ogrozijo zdravje rastlin.

S prizadevanji za varstvo bi bilo treba ohranjati, povečevati in obnavljati odpornost ter večfunkcionalnost gozdnih ekosistemov kot osrednjega dela zelene infrastrukture EU, ki zagotavlja ključne okoljske storitve in surovine.

Namesto blaženja škode in obnavljanja bi bilo treba več pozornosti nameniti preprečevanju negativnih vplivov na gozdove. Da se bodo gozdovi lahko odzvali na prihodnje nevarnosti in trende, je treba povečati gensko raznovrstnost in zaščititi ogrožene genske vire.

Tako naravni procesi kot vplivi določenih nevarnosti so čezmejni, zato je treba ukrepati na ravni EU.

Načrti za gospodarjenje z gozdovi ali enakovredni instrumenti, ki temeljijo na načelih trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, so ključni instrumenti pri uravnoteženem zagotavljanju različnih proizvodov in storitev. Načrti za gospodarjenje z gozdovi so jedro strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2020 in financiranja razvoja podeželja EU. Strategija zajema te instrumente ter spodbuja in podpira njihovo uporabo.

Strateške usmeritve:

Države članice:

- bodo s pomočjo Komisije do leta 2020 razvile konceptualni okvir za vrednotenje ekosistemskih storitev in spodbujanje njihovega vključevanja v računovodske sisteme na ravni EU ter nacionalnih ravneh. To bodo izvajale na podlagi evidentiranja in ocenjevanja stanja ekosistemov ter njihovih storitev;
- bi morale z vključevanjem trajnostnih gozdarskih praks v program ukrepov v načrtih za upravljanje povodij v okviru okvirne direktive EU o vodah in programov razvoja podeželja ohranjati in povečevati gozdnatost ter tako zagotoviti zaščito tal in kakovost vode ter uravnavanje njene količine;
- bi morale s celovitim izvajanjem naravovarstvene zakonodaje EU in zagotovitvijo, da nacionalni načrti za gozdove prispevajo k ustreznemu upravljanju omrežja Natura 2000, do leta 2020 doseči znatno in izmerljivo izboljšanje stanja ohranjenosti gozdnih vrst in habitatov. To bi morale izvajati na podlagi prihajajočih navodil za omrežje Natura 2000 in gozdove;
- bodo na podlagi prihajajočega skupnega okvira za določitev prednostnih nalog pri obnovitvi izvajale strateški načrt za biotsko raznovrstnost 2011–2020 in dosegle cilje Aichi, sprejete v okviru Konvencije o biološki raznovrstnosti;

– bi morale okrepiti ohranjanje genskega sklada gozdov (raznolikost drevesnih vrst) in raznolikost znotraj vrst ter znotraj populacij. Komisija jim bo morda zagotovila podporo zlasti v okviru programa razvoja podeželja.

Komisija:

- bo spremljala napredek držav članic glede uvajanja načrtov za gospodarjenje z gozdovi ali enakovrednih instrumentov in vključenosti premislekov o biotski raznovrstnosti v teh načrtih, vključno s cilji ohranjanja v okviru omrežja Natura 2000;
- bi morala skupaj z državami članicami na podlagi okrepljenega sodelovanja s sosednjimi državami, povečanega raziskovanja in stalnega preverjanja režima zdravja rastlin okrepiti mehanizme za zaščito gozdov pred škodljivci;
- bo ocenila učinke in premislila o možnem podaljšanju obveznosti uporabe Mednarodnega standarda za fitosanitarne ukrepe št. 15 za lesene embalažne materiale v EU;
- bo pogodbenicam Konvencije Združenih narodov o boju proti širjenju puščav zagotovila ustrezne informacije in podatke za podporo pri izvajanju njihovih akcijskih načrtov za zaščito gozdov in tal na območjih, ki jih najbolj ogrožata degradacija tal in širjenje puščav. To bo potekalo zlasti prek Evropskega podatkovnega centra za gozdove in Evropskega podatkovnega centra za tla.

Izboljšanje temeljnega znanja

3.3.5 Kakšne gozdove imamo in kako se spreminjajo?

Krepitev temeljnega znanja o gozdovih je potrebno za boljše razumevanje zapletenih okoljskih in družbenih izzivov, s katerimi se sooča gozdarski sektor. Za evidentiranje in ocenjevanje stanja gozdnih ekosistemov ter njihovih storitev so potrebne boljše informacije o gozdovih EU. Na podlagi sodelovanja med mednarodnimi, vseevropskimi in nacionalnimi sistemi za zbiranje podatkov ter podrobne analize izzivov EU bodo ustrezne spremenljivke in parametri usklajeni na ravni EU. Programi EU, kot je LIFE+, bi lahko pomagali pri zagotavljanju potrebnih sredstev.

Komisija in države članice so razvile modularni sistem za informacije o gozdovih, delo za biomaso in biotsko raznovrstnost pa še poteka.

Strateške usmeritve:

Komisija in države članice bodo:

- vzpostavile evropski informacijski sistem za gozdove z zbiranjem usklajenih informacij iz vse Evrope o večnamenski vlogi gozdov in gozdnih virov ter združevanjem različnih informacijskih sistemov (npr. EFFIS¹⁶) in podatkovnih platform (npr. EFDAC¹⁷) v dinamični modularni sistem, ki združuje podatke in modele v aplikacije;

¹⁶ Informacijski sistem za gozdne požare EU.

¹⁷ Evropski podatkovni center za gozdove.

- uskladile informacije o gozdovih EU tako, da temeljijo predvsem na podatkih, ki jih zberejo države članice z zahtevami podatkovnih arhitektur EU, kot so INSPIRE¹⁸, SEIS¹⁹ in Copernicus²⁰, ter da so skladne z mednarodnimi in regionalnimi procesi;
 - spodbujale nadaljnji razvoj zbirke podatkov EU o gozdnem razmnoževalnem materialu, vključno s hiperpovezavami na nacionalne registre in zemljevide;
 - izboljšale informacije o gozdovih ter spremljanje in jih naredile primerljive ter delile na podlagi uspešnih izkušenj, kot so EFFIS, zdravje gozdov, gozdarska statistika EU in EFDAC.
- Komisija bo v tesnem posvetovanju z zainteresiranimi stranmi:
- razvila več modelov, npr. za gozdove in naravne motnje, kot so požari in škodljivci, gozdove in biogospodarstvo, gozdove in podnebne spremembe ter gozdove in ekosistemske storitve, ki bi lahko prispevali k gozdarski statistiki EU ter integriranemu okoljskemu in gospodarskemu računovodstvu za gozdove.

3.3.6 *Novo in inovativno gozdarstvo ter proizvodi z dodano vrednostjo*

Za spodbujanje inovacij v gozdarskem sektorju je potreben skladen in ambiciozen gozdarski raziskovalni prostor EU. Upoštevane bi morale biti posebnosti gozdov, kot so dolgi časovni okviri.

Okvirni programi EU za raziskave in razvoj podpirajo gozdarski sektor. Gozdarski sektor je bolj prisoten v sedmem raziskovalnem okvirnem programu in pobudi Obzorje 2020 v skladu z biogospodarsko strategijo za Evropo²¹. Cilj je povečati trajnost sektorja in njegov prispevek k podeželskemu gospodarstvu s trajnostnim gospodarjenjem z gozdovi, izboljšati zmožnost soočanja z biotskimi in abiotskimi obremenitvami ter razviti boljše gozdarske proizvodne sisteme in proizvode.

Strateške usmeritve:

- Komisija bo pomagala državam članicam in zainteresiranim stranem pri prenašanju tehnološkega in strokovnega znanja v gozdarsko prakso in na trg, zlasti v okviru pobude Obzorje 2020 in evropskega partnerstva za inovacije na področju kmetijske produktivnosti in trajnosti, in podpirala razvoj novih proizvodov z večjo dodano vrednostjo;
- Komisija in države članice bi morale sodelovati pri naprednih raziskovalnih in modelirnih orodjih za zapolnjevanje vrzeli v podatkih in znanju za boljše razumevanje zapletenih vprašanj glede družbenih, gospodarskih in okoljskih sprememb v zvezi z gozdovi (npr. določanje okoljskih pragov);
- za krepitev usklajevanja raziskav in inovacij med EU, državami članicami in zainteresiranimi stranmi bo uporabljen Stalni odbor za raziskave v kmetijstvu (SCAR);

¹⁸ Infrastruktura za prostorske informacije v Evropski skupnosti (INSPIRE).

¹⁹ Skupni okoljski informacijski sistem.

²⁰ Program za opazovanje Zemlje Evropske komisije.

²¹ COM(2012) 60.

– Komisija bo poskrbela za razširjanje rezultatov in dobrih praks po strukturah upravljanja gozdov EU in drugih ustreznih forumih.

Spodbujanje usklajevanja in komunikacije

3.3.7 Sodelovanje za skladno gospodarjenje in boljše razumevanje gozdov

Gozdove obravnavajo različna medsektorska politična vprašanja in njihovi cilji se včasih razlikujejo. Za doseganje skladnosti in doslednosti politik so zato bistvenega pomena usklajevanje, sodelovanje in komunikacija.

Z državami članicami so potekale razprave o različnih možnostih izboljšanja usklajenosti in izvajanja, vključno z okvirno direktivo o trajnostnem gospodarjenju z gozdovi. Doseženo pa ni bilo nobeno soglasje o nadgradnji prostovoljnega pristopa. V vsakem primeru je treba izboljšati povezave s politikami, povezanimi z gozdovi.

Trenutna struktura upravljanja gozdov EU²² temelji na Stalnem odboru za gozdarstvo²³ (SFC). SFC bi moral ostati forum za razprave o vseh vprašanjih, povezanih z gozdovi, kar bi zagotavljalo usklajenost in skladnost politik, povezanih z gozdovi. Potrebne pa so izboljšave, ki bi zagotovile, da se SFC odziva na dejavnike iz drugih politik. SFC je sodeloval s Svetovalno skupino za gozdarstvo in pluto, Odborom za habitate in Strokovno skupino za upravljanje omrežja Natura 2000 pri skupni pripravi navodil za omrežje Natura 2000 in gozdove – to bi lahko bilo uporabljeno kot dobra praksa. Tudi vloga SFC pri ohranjanju večfunkcionalnosti gozdov bi lahko bila bolj poudarjena.

Svetovalni odbor za gozdarstvo in pluto²⁴ bo ostal glavna platforma več zainteresiranih strani za razpravljanje o vprašanjih v zvezi z gozdarstvom in trajnostnim gospodarjenjem z gozdovi, Svetovalni odbor za gozdarske panoge²⁵ pa bo ostal glavna platforma za vprašanja v zvezi z industrijskimi vrednostnimi verigami.

Ti trije forumi bi morali biti temelj za razvoj in spremljanje nove strategije.

Komunikacija je poseben izziv za sektor, saj javnost na splošno ne pozna pomembnosti trajnostnega gospodarjenja z gozdovi ali različnih načinov, na katere gozdarski sektor prispeva k zelenemu gospodarstvu.

Strateške usmeritve:

²² Opisana v delovnem dokumentu služb Komisije.

²³ Odločba Sveta 89/367/EGS.

²⁴ Odločba Komisije 2004/391/ES.

²⁵ Odločba Komisije 97/837/ES.

- Komisija bo zagotovila, da delo Stalnega odbora za gozdarstvo temelji na drugih politikah EU, pomembnih za gozdove in gozdarski sektor, tako da bo gospodarjenje z gozdovi EU ostalo večnamensko;
- Komisija in države članice bodo raziskale različne možnosti za večjo usklajenost trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, usklajenih informacij o gozdovih in sodelovanja med državami članicami in z njimi;
- Komisija bo ustanovila Evropsko omrežje uradov za gozdove (nacionalni popisi gozdov – NFI) za razvoj usklajenih meril za podatke NFI. Dodatne dejavnosti so načrtovane v okviru ukrepov COST in raziskovalnih projektov;
- Države članice bi morale izboljšati obveščanje javnosti o gozdovih in lesu ter nadgraditi komunikacijsko strategijo za gozdove EU, ki jo je razvil SFC²⁶;
- Komisija bo nadaljevala z ocenjevanjem javnega mnenja o gozdovih (z Eurobarometrom do leta 2015).

3.3.8 Gozdovi z globalnega vidika

Na vseevropski ravni je poudarek na tekočih pogajanjih o sklenitvi pravno zavezujočega dogovora o gozdovih, pri čemer ima ključno vlogo EU. S tem dogovorom si EU prizadeva izboljšati trajnostno gospodarjenje z gozdovi v regiji. Nova strategija je primerno sredstvo za izvajanje dogovora.

Na globalni ravni je EU v boju proti krčenju in degradaciji gozdov na prvi bojni črti. Spodbuja trajnostno gospodarjenje z gozdovi kot način varovanja biotske raznovrstnosti, boja proti širjenju puščav in odzivanja na podnebne spremembe, obenem pa je poskrbljeno za to, da gozdni ekosistemi zagotavljajo proizvode in storitve. Na ta način prispeva k trajnostnemu razvoju in izkoreninjenju revščine. Te cilje si prizadeva doseči s programom REDD+, uredbo FLEGT²⁷ in uredbo EU o lesu²⁸. Komisija bo do leta 2015 pregledala delovanje in učinkovitost uredbe EU o lesu.

Namen te strategije je zagotoviti doslednost med politikami, cilji in obveznostmi EU ter držav članic glede vprašanj v zvezi z gozdovi na mednarodni ravni. EU in države članice podpira tako, da oblikuje jasne in skladne cilje.

Strateške usmeritve:

Komisija in države članice bodo:

- zagotovile doslednost med politikami in obveznostmi EU ter držav članic glede vprašanj v zvezi z gozdovi na mednarodni ravni;

²⁶ <http://ec.europa.eu/agriculture/fore/publi/>

²⁷ Uredba 2173/2005 o ustanovitvi sheme kazenskega pregona za gozdarski sektor, upravljanja in izdajanja dovoljenj za trgovanje za uvažanje lesa v EU.

²⁸ Uredba (EU) št. 995/2010.

- spodbujale trajnostno gospodarjenje z gozdovi v Evropi in globalno ter vlogo gozdov pri prehodu na zeleno gospodarstvo v okviru razvojnega sodelovanja in zunanjih ukrepov EU;
- zagotovile neprekinjeno podporo pri globalnih prizadevanjih za boj proti nezakoniti sečnji v okviru akcijskega načrta FLEGT;
- podpirale države v razvoju pri prizadevanjih za izboljšanje gozdarskih politik in predpisov, okrepitev upravljanja gozdov, vrednotenje in spremljanje gozdnih ekosistemov ter obravnavanje dejavnikov krčenja in degradacije gozdov v okviru programa REDD+.

Komisija bo:

- ocenila okoljski vpliv porabe proizvodov in surovin v EU, ki lahko prispevajo h krčenju in degradaciji gozdov zunaj EU. Po potrebi bo proučila možnosti politik za omejevanje takšnih vplivov, vključno z razvojem akcijskega načrta EU za preprečevanje krčenja in degradacije gozdov. To bo naredila v skladu s sedmim okoljskim akcijskim programom EU.

4 OD BESED K DEJANJEM: SODELOVANJE NA PODROČJU GOZDOV IN GOZDARSKEGA SEKTORJA

Komisija in države članice bodo v okviru svojih pristojnosti zagotovile izvajanje in spremljanje strategije, pri čemer bodo posvetile posebno pozornost vključenosti zainteresiranih strani.

Komisija bo v sodelovanju s Stalnim odborom za gozdarstvo okrepila povezave s sorodnimi politikami EU in tako postavila mejnike za izpolnjevanje ciljev za gozdove do leta 2020 ter določila strateške prednostne naloge ukrepanja na področju gozdarske politike in politik, povezanih z gozdovi. Po potrebi bo sodelovala z drugimi odbori in forumi. Glede na to, kako pomembna so sredstva EU za gozdove in gozdarski sektor, je treba izboljšati kakovost razprav na ravni EU.

Opredeljena bodo druga področja, na katerih morajo države članice napredovati, na primer preprečevanje gozdnih požarov, boj proti škodljivcem in boleznim, spodbujanje trajnostnega lesa in regijsko/medregijsko sodelovanje.

Gozdovi in gozdarski sektor so trenutno znatno financirani iz sredstev EU. Osnova za sredstva strategije (90 % vseh sredstev EU za gozdarstvo) so gozdarski ukrepi v okviru uredbe o razvoju podeželja. Glede na posodobljene načrte je za gozdarske ukrepe v obdobju 2007–2013 predvidene 5,4 milijarde EUR iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Za obdobje 2014–2020 je mogoče pričakovati podobno višino sredstev kot v trenutnem obdobju, čeprav je to odvisno od načrtov razvoja podeželja držav članic. Ta sredstva bi morala biti namenjena doseganju ciljev te strategije, zlasti zagotavljanju tega, da se z gozdovi EU dokazljivo gospodari v skladu z načeli trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Program LIFE+ podpira ohranjanje narave, prilagajanje podnebnim spremembam ter potrebe po informacijah in varstvu, strukturni skladi podpirajo kohezijske projekte, pobuda Obzorje 2020 pa podpira ukrepe na področju raziskav in inovacij, vključno z javno-zasebnim partnerstvom v panogah, ki temeljijo na rabi biomase. Financiranje za tretje države zagotavljajo tudi politike za razvoj in politike o podnebnih spremembah, zlasti v okviru razvojnih skladov EU, programa REDD+ in uredbe FLEGT. K boljšemu izvajanju strategije je mogoče prispevati z racionalizacijo porabe razpoložljivih sredstev ter izboljšanjem usklajenosti med EU in nacionalnim financiranjem.

5 SKLEPNE UGOTOVITVE

Strategija za gozdove in gozdarski sektor je potrebna, ker ne obstaja skupna gozdarska politika EU ali vodilni okvir za vprašanja v zvezi z gozdovi. Ker se zaradi rastočega števila politik EU večajo potrebe po gozdovih, je treba uskladiti sektorske politike. Treba je tudi oblikovati skupen in celosten strateški pogled na vprašanja o gozdovih in zagotoviti, da se v nacionalnih gozdarskih politikah v celoti upoštevajo povezane politike EU. To bo okrepilo zmožnost gozdov in gozdarskega sektorja za odzivanje na razvoj na različnih področjih politik.

Namen te strategije je postaviti gozdove in gozdarski sektor v središče prizadevanja za prehod na zeleno gospodarstvo in ovrednotiti koristi, ki jih lahko gozdovi trajnostno zagotavljajo, ter obenem zagotoviti njihovo zaščito. Za to sta potrebni močna zavezanost in politična podpora vseh vpletenih strani.

Do leta 2018 bo opravljen pregled za oceno napredka pri izvajanju strategije.

Evropski parlament in Svet sta pozvana k odobritvi te strategije in oblikovanju stališč glede njenega izvajanja.